

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Prima pars.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sexto

tribus beniamin et iude erant diuinde et quia precepit herodes occidi omnes infantes in omnibus finibus bethleem. ideo multi etiam de beniamin occisi sunt: et noluit asolari: quin lugeret et lamentaretur in quo exagerat doloris magnitudinem. cum enim homines dolentes appetant asolari. ista tamen noluit sed dicit sibi illud hinc. 31. qui escat vox tua a fletu. et oculi tui a lacrimis. et responderet trever. Descerunt per lacrimis oculi mei. turbata sunt viscera mea cum desiceret puulus et latus in plateis opidi. Et causam indecedentis doloris subiungit: quia non sunt: quod quadrupliciter potest intelligi. Primo sic. omne asolans debet preponderare doloci. aut ad illud attingere. et quia nihil carius erat matri vita filiorum. et ipsis non sunt. ideo irremediabilis dolor eius. Secundo ideo non voluit asolari. quia nondum erant culpabiles quia infantes. tamen occisi sunt. Tertio non vult asolari. quia licet essent filii. ita tamen occisi sunt ac si essent extranei a filiis. Quartu non vult asolari quia cum sint martyres in pena premium tamen martirij non acceperunt. sed omnes descenderunt ad inferna. Rogamus vero.

Dominica infra octauas nativitatis christi sermonis. xv

Prima pars.

Rant ioseph et maria mater eius admirantes super his que dicebant de illo. Ecce. Lucas 2. Naturali quadam affectu ab omnibus diliguntur infantes. et quoniam illa etas aliquid habet innocentie. ipsos infantes libenter tangimus amplectamur et bendicimus. per omnibus aut parvulis christus infans amabiliores se exhibuit. ut pote qui totus fuit innocens. et ideo cum illi inducerent parentes eius in templum ut facerent hymnum suetudinem legis per eo. surrexit antiquus simeon. amplexatus est infantem et benedixit illi. Hoc idem fecit mulier illa sancta anna. De quibus in presente euangelio habet. In hoc igit euangelio tria tanguntur. Primus est specialis christi commendatio. Secundus est generalis ipsius confessio. ibi: et erat anna: Tercius est pueri ihesu crementum et perfidio ibi: et ut perficerunt omnia. In prima parte euangelij tria tanguntur. Primus est admiratio diuinorum: erant ioseph: pater christi putatius. nam in textu euangelico hoc modo est scriptum: et maria mater eius: id est christi. Nota ut dicit isido. 12. ethi. c. 6. Mater dicit eo quod ex ea efficiat aliquid. unde mater dicit quasi materia. nam materia est quasi mater regis. et ideo beata virgo vere christi mater fuit. quod de pur-

rissima carne illius factus est. gal. 4. Quisit deus filium suum. factum ex muliere. factum sub lege. Et hoc est alia valentinus. qui dixit christum non assumpsisse carnem de virginem sed corpus habuisse celeste. hoc ideo est alia manicheum qui ponens omnem visibilis substantiam esse a malo deo. nolensque esse christum immunitum a corpore. virginem quidem dixit de tali substantia corpus habere sed christum minime. corpus enim illud quod blasphemat erat fantasma cum. cui tradidit articulus apostolorum dicens. deum esse creatorum celi et terre. et in nomine dilectio dicit eum esse creatorum visibilium et invisibilium. Quod autem christus habuerit veram carnem dicit apostolus ad rom. 1. Qui factus est ex semine dauid homo carnem. ex semine quidem dauid non quod christus ex semine dauid acceptus sit. sed carnem assumpsit de virginem que fuit ex semine dauid. Et attende quod qui a licet christus sola carne de virginem assumperit ipsa tamen non fuit mater hominis tamen aut dei tamen sed dei et hominis. christus enim ex utroque deo scilicet et homine astatutus est datus. 3. h. et sicut ex eo quod anima hominis et corpus in unam personam conueniunt. ideo mulier est mater totius hominis. licet anima sit a deo et solum corpus a parentibus. ita quod in christo homo et verbum sunt una persona. ideo beata virgo est mater dei et hominis. unde athanasius. sic inquit anima rationalis et caro unus est homo. ita deus et homo unus est christus; admirantes: *B. Admira-*
bat maria et ioseph: super his que dicebantur de illo: id est de ihesu. psal. *Domine dominus noster et admirabile est nomen tuum in universa terra.* *O: ige. congregemus inquit in unum ea que in oculis eius dicta scriptaque sunt de eo. et tunc sciemus poterimus singula digna esse miraculo. mirabatur virgo de his que audierat ab elisabeth. lu. 1. Unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me. Ita mirabatur de exultatione angelorum natus christo. Ita de cantico nostro. Ita de aduentu pastorum. Ita de reverentia magorum. Ita de laudesimeonis. Sed queritur unde fuerit ista admiratio. cum enim admiratio puerat ex ignorantia cause rei insolite. licet hoc que dicebantur de christo essent insolita. beata tamen virgo et ioseph eam horum didicerant ab angelo. et est dicendum quod mirabantur non quidem eo quod ignorarent infante illum esse deum. sed quia sic cito notificatus erat mundo. ruidib[us] pastorum. extraneis regibus. et deuotis fidelibus. Vel secundo mirabantur quod ampliora non dicebantur de illo et ab omnibus. Vel tertio mirabantur ex ampliori eius notitia diuina enim propter suam excellentiam quanto amplius precipuerunt tanto amplius mente admiratione suspendunt. isa. 60. Admirabitur et dilatabitur cor tuum. quia cum cor dilataetur in cognoscendo.*

Secundo

scendo magis admiratur. qz igitur beata virgo continue videbat diuinitatis opera. ideo admirabatur. Nota qz prius dictum est qz beata virgo seruabat omnia verba huc. conferens in corde suo. nunc vero dicitur qz mirabatur super his que dicebantur. ex conseruatione enim verborum notitia ceperit. unde prover. 2. Fili mi si suscepseris sermones meos & verba mea absconderis id est conseruaueris penes te tunc intelliges iusticiam et iudicium. et equitatem et omnem semitam bonam. Ex admiratione autem diuinoz ceperit reuerentia. ut potest nostraz excedentium fragilitatem. unde hester. 3. Conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. valde enim admirabilis es domine. et facies tua plena gratiarum. Beata autem virgo maria profundam habuit verborum christi intelligentiam quia ea conservauit. unde de ipsa dicitur eccl. 24. Hirum celi circuini sola. quantam ad cognitionem creature et profundum abyssi penetravit. Profunda abyssus est diuinitas. abyssus enim dicitur sine basso. quia deus est pelagus substantie infinite. vt dicit damasc. 1. li. Quantam etiam ipsa habuit reuerentiam patet. quia annuncianti angelo dixit. Ecce ancilla domini. inuento filio cum timore quodam reuerentie dixit. Fili quid fecisti nobis. sic ministris nuptiarum dixit. Omne quodcumqz dixerit vobis. facite C Secundo ponitur benedictio deuotionis: et benedixit illis christo marie et ioseph. vel marie & ioseph tm: symeon: qui venerat in spiritu in templum. et ex amore prolis quam gestauerat parentibz benedixit. sicut plerungz benedicuntur parentes propter filios. et vide quomodo ista benedictio est acceptanda que dabatur a sene iusto venerandus auctoritate. Nam de enim sunt benedictiones eorum sicut eorum maledictiones timere Naz cum malediceret hyscus pueris clamantibus ascende calve. ascende calve. et egressi sunt duo vrsi de saltu et deuorauerunt ex eis quadraginta duos pueros. vt legitur. 4. reg. 2. Sed dubium est. quia vt dicitur hebre. 7. sine villa traditione quod minus est a meliore benedicitur. cum igitur simeon non fuerit maioris meriti qz christus et parentes eius videtur qz illis benedicere non debuerit. & est dicendum qz est duplex benedictio scz creationis et laudationis. Primo modo deus creaturam benedixit. quia benedictendo erat in ea pro quibus benedicitur. scz dans esse et gratiam. hoc etiam modo ministri ecclesie benedicunt populum. sed benedictione laudis deus a creatura benedicitur. quemadmodum dicitur domini. 3. Benedicte oia opera domini domino laudate et superexultate eum in secula. tali bene

dictione simeon benedixit christo et parentib⁹ eius. Tercio po-
 nit propheta simeonis. et quecunq; predixit futura p christum
 Primo ponit ruimam infidelium: et dixit: interna inspiratione
 docente christo. quem gestabat in humeris ad mariam matrem
 eius: magis suum sermonē dixerit ad virginem q̄ ad ioseph.
 quia cognovit diuinitus christum non esse ex ioseph sed ex vir-
 gine. Nota q̄ sanctus ille simeon duenit in genere proph-
 etie cum iohanne baptista eo q̄ vterq; presentem demonstrauit
 quem alij prophete futurū predixerant. ecce q̄ quem alij dire-
 xant futurū iste dicit: ecce positus est: id est statutus a preordi-
 natus a deo est: hic infantulus: in ruimam id est in deiectione
 et aquassatione infidelium. psal. Conquassabit capita in terra
 multorū. Nota q̄ christus est ruina infidelium tam iudeorū q̄ he-
 reticoz̄ dupliciter et b̄m occasionem et b̄m causam. culpe enim il-
 loz̄ causa non fuit sed ipsi ex illo sumperunt occasionē. sed pe-
 ne subsequentis ipse est causa. qm̄ christo operante cessauit ritus
 iudeorū. ruit sinagoga regnum et sacerdotium vacat. et ipsi in
 omnem terram dispersi sunt. est etiam ipse ruina hereticoz̄ qm̄
 illoz̄ errores divinunt testimonis christi. ipsi enim velud ceci ru-
 unt in illū. sed ipse velud fortis impellit eos. ruunt enim sicut pa-
 piliones ad lucem candele. Vel potest dici q̄ ipse positus est in
 ruimam multorum viciorum. destruxit enim regnum peccati.
 ruit supbia in eius humilitate. ruit avaricia in eius pauptrate.
 ruit luxuria in eius castitate. ruit iniuria in eius benignitate. ru-
 it gula in eius sobrietate. ruit ira in eius patientia. ruit accidia
 in eius vigilancia. Vel potest dici ad l̄ram q̄ positus ē in ru-
 nam multorū martirū qui propter eum co:pose dilaniati sunt.
 psal. Propter te mortificamur tota die. et estimati sumus sicut
 oves occisionis. Secundo predicti gloriam credentiū: in resur-
 rectionē multorū: non omniū quia non omnes obediunt euau-
 gelio. ro. 10. sed credentium tñi qui nomine israel dant intelligi
 vnde dicit: in israel: qui interpretat̄ vir videns deū p fidem et
 dilectionem. Nota q̄ christus est resurrectio credentiū. resur-
 rectio quia vite anime fides est. io. 11. Ego sum resurrectio et vi-
 ta qui credit in me non moriet̄ in eternum. vel potest dici q̄ ip-
 se est resurrectio virtutum gratias deferendo. Vel ad l̄ram ipse ē
 resurrectio sanctorū martyrum et aliorū iustorū d̄ quibus legit̄ mat
 15. multa corpora resurrexerunt cū eo. E Tercio predicti atra-
 ditionem rebellium: et: positus est: in signum: id est tanq; sig-
 num: cui atradicet̄: a rebelliō qui videntes in illo manifesta di-
 uinitatis signa. illi nihilominus atradicunt. Nota q̄ signuz

Sermo

inducitur alicuius significandi gratia. tunc vero signo contra dicitur. quando negatur esse quod demonstrat sicut ypocrisi. que est sanctitatis signum contradicunt viri sancti. Omnia autem que fuerunt in christo diuinitatis eius signa fuerunt. qd scilicet de matre virginine. spiritu sancti virtute conceptus est. Cui contradicunt iudei cherintus et ebyon. Item omnia mirabilia. de ipso testimonium perhiberent. cui contradixerunt iudei discentes. In be electis principi demoniorum erit iste demona. Item doctrina eius. que erat diuinitatis signum. ioh. 2. nunc sic locutus est homo. cui contradicatur luke. 11. cum hoc ad illos diceret exercent pharisei et legisperiti grauiter insistere et os eius opprimere. Item passio crucis erat diuinitatis signum. qua genus saluavit humanum. cui contradicatur; alios salvios fecit seipsum non potest saluum facere. math. 27. Item resurreccio cui contradicatur mat. vlt. dicentibus iudeis. quia discipuli christi nocte venerant et furati sunt corpus custodibus dormientibus. Sed contra iob. 11. Si subuerterit omnia. quis contradicet ei. quasi dicat nullus. Et dico qd de iure nemo sibi contradicit. sed de facto. Vel nemo sibi contradicit. quin ipsius beneplacatum impleatur. f Quarto ponit patientis supplicium: et tuam ipsius animam pertransibit gladius: quod sic construendum est. et animam tuam ipsius gladius pertransibit. vel sic. tuam ipsius animam id est animaz ipsius quam tuam reputas pertransibit gladius. Dicit beatus ambro. qd nusqz legitur beatam virginem gladio presentem simuisse vitam. Queritur ergo quomodo hoc sit intelligendum beatus ambro. exponit hoc de gladio divini sermonis. viuis est em sermo dei. et penetrabilior omni gladio anticipite. Ita vt pertingat vslq ad diuisionem spiritus et anime. Et quia beata virgo. notitiam habuit divini sermonis ideo gladius pertransiit animam eius. vel sic. gladius passionis christi pertransibit animam. non enim vide re potuit morientem filium quin eodem compassionis gladio feriretur ut dicunt beda et hieromus. Vnde dicit damas. qd dolores quos pariendo non sensit. moriente christo sustinuit. vnde de ipsa intelligitur illud tre. 1. O vos omnes qui transitis per viam ec vel gladius pertransiens animaz virginis fuit verbum illud christi dicentis. O mulier ecce filius tuus. Illo enim verbo cognovit se a filio separari. Et infelitem pro filio suscipere commutationem. Vnde bern. O qualis inquit mutatio. seruus pro domino discipulis pro magistro homo purus pro filio de traditur. Vel ex ista littera potest intelligi qd virgo in pace v.

nam finierit . aliquando enim illud dicitur transisse nos . quod nos non tangit . Et quia beata virgo siue martirio de mundo transiuit . ideo gladius passionis christi animam eius non tangendo pertransiit . Quinto ponitur reuelatio cogitatum . vt relevantur ex multis cordibus cogitationes : occulta enim cogitatum per christum sunt reuelata . Primo quidem quia prima consilia iudeorum ipsi reuelauerunt in passione christi . Secundo . quia ipse christus ea reuelauit . ostendens populo qualiter intentione pharisei speciem sanctitatis gererent . malicias cordis eorum ipse promerebat dicens . mat . 2 . Attende a falsis propheta qui veniunt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus autem sunt lupi rapaces . Tercio generaliter per christum omnia cogitata debent in iudicio reuelari . 1 . corinth . 4 . Veniet dominus . qui illuminabit abscondita tenebrarum . et manifestabit conscientiam cordium . &c.

Secunda pars

G

Ecundo cum dicitur : et erat anna &c . tangitur christi generalis confessio que per mulierem facta est . a duo facit . Primo enim multipliciter hec mulier commendatur ut eius testimonium sit credibilis . et primo commendatur respectu sui a quinque . Primo enim a gratia . vii dicit : et erat anna : que interpretatur in qua est gratia . et vere gratiola fuit hec mulier . quia cum de nativitate christi multi viri testimonium perhiberent solem a ista inter feminas christum commendauit . Secundo commendatur a prophetie dono : prophetissa : a hoc est magnum donum . quia tempore illo iudicis populus nullus habebat prophetam nisi hanc enim mulierem . Tercio commendatur ab origine : filia phanuelis : qui interpretatur facies domini . et ipsa salvatoris vidit faciem quam intueri desiderabat propheta dicens . Ostende faciem tuam a sa lui erimus . Quartu commendatur a progenie : a tribu aser : qui inter patriarchas fuit octauus . et significat beatitudinem resurrectionis que erit etate mundi octaua . unde etiam aser interpretatur beatus de quo dicitur gene . 49 . Asser panis pinguis a prebebit delicias regibus . Quinto ab antiqua etate . hec processerat de virtute in virtutem : in diebus multis : quoniam sicut proficiebat etate temporis . ita maturitate mortuum . unde prouer . 4 . Justorum semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectum diem . sed contrarium est de aliquibus qui cum senescunt efficiuntur pueri . moribо et viciis . de quibus dicitur isa . 64 . puer centuz annorum maledicetur . vere maledicti senes a annis qui dum peccare nequeunt immoribо tribunt peccad materia